

Kad srce kaže **STOP**

Defibrilatori su uređaji za reanimaciju koje sve veći broj zemalja postavlja na javne prostore masovnog okupljanja kako bi ih u slučaju potrebe za oživljavanjem koristili i educirani laici – prije dolaska Hitne pomoći

[Eugen Antić]

U travanjskom smo broju pisali o defibrilatoru tvrtke Physio Control Inc. i njihovim iskustvima s projektom PAD-a te o mogućnosti korištenja defibrilatora u zaštitarskim tvrtkama, a u ovom broju pišemo o projektu javno dostupne defibrilacije (PAD - Public Acces Defibrillation) u Zagrebu. Inicijativu o postavljanju prenosivih vanjskih defibrilatora na najfrekventnijim gradskim površinama kao što su Trg bana Jelačića i ostali glavni trgovi gradskih četvrti, glavna okretišta tramvaja i autobusa, kolodvori, sportske dvorane i stadioni, tržnice i domovi umirovljenika, pokrenuo je u veljači gradski zastupnik HSLS-a Alen Ostojić. Inicijativa je prosljeđena i ministru zdravstva Rajku Ostojiću.

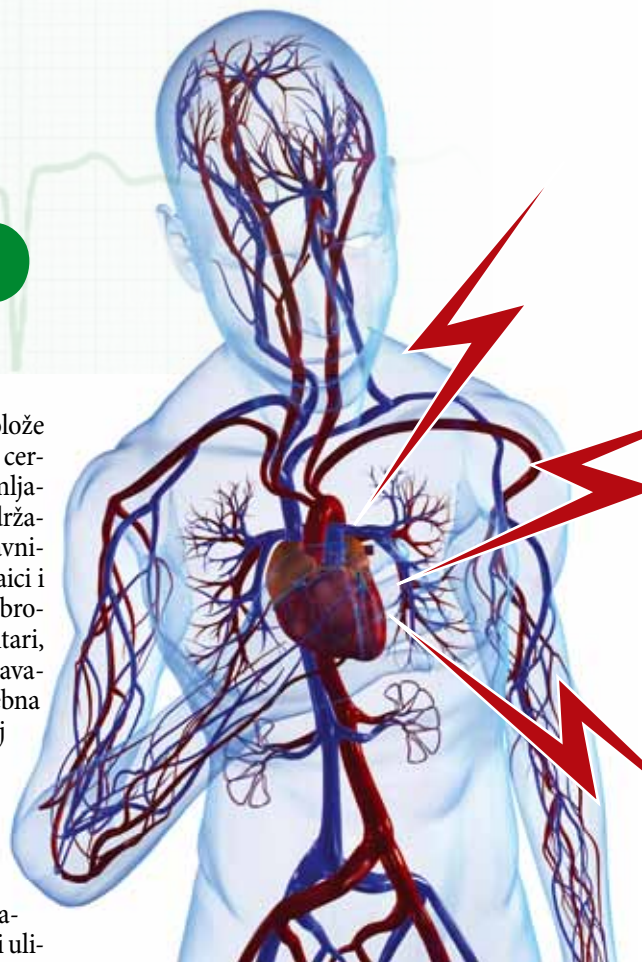
Hrvatsko društvo za reanimatologiju Hrvatskog liječničkog zbora član je Europskog vijeća za reanimatologiju (ERC) već 10 godina i sukladno svim smjernicama održava tečajeve reanimacije po cijeloj državi. Po riječima predsjednice HDR-a dr.

Ines Lojna Funtak, polaznici koji polože bilo koji od šest vrsta tečaja dobivaju certifikat ERC-a koji vrijedi u svim zemljama EU-a. "Tečajevi se razlikuju po sadržaju i populaciji polaznika. Najjednostavniji je KPR/AVD koji u EU završavaju laici i osobe koje dolaze u kontakt s većim brojem ljudi u okviru svoga posla: zaštitari, policajci, vatrogasci... Liječnici završavaju drugi, napredniji tečaj. PAD je zasebna tema, no budući da ERC podupire taj oblik liječenja, i naše Društvo podupire i taj i svaki drugi oblik edukacije laika", kaže dr. Funtak.

"Bili bismo vrlo zadovoljni kad bi ta edukacija počela već danas. PAD svakako treba uspostaviti, no to ne znači samo staviti defibrilatore na trgovu i ulice. To je puno više – u pitanju je sustavna edukacija laika, običnih ljudi koje svaki dan srećemo po tramvajima, na ulici... To je edukacija uz pomoć koje čovjek bez ikakva medicinskog znanja može drugima spasiti život, čak i bez defibrilatora, u šest jednostavnih koraka. Sigurno da je blizina AED-a, dakle PAD-a, idući važan korak o kojem svi zajedno već sada trebamo promišljati", dodaje dr. Funtak.

Iskustva iz Slovenije

Automatski defibrilatori u Sloveniji su dostupni već od 2005. godine. No već se od početka podaci o njima nisu prikupljali sustavno pa su to napravili tek studenti medicine, kaže voditeljica AED-baze Slovenije dr. Martina Zavratnik. "Prva baza AED-a javnosti je predstavljena 7. travnja 2009. - na Svjetski dan zdravlja. Projekt se od početka temeljio na volonterskom radu, a dobrovoljne su i sve daljnje aktivnosti. Projekt se izvodi u okviru skupine za izvođenje projekta oživljavanja pod Katedrom za anesteziologiju i reanimatologiju Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Ljubljani. Ministarstvo za zdravlje je 2010. finan-

ciralo analizu stanja na području Ljubljane", kaže dr. Zavratnik. Zanimljivo, nema zakonske obveze prodavatelja i kupca defibrilatora na održavanje uređaja i brigu za oznaku i edukaciju o upotrebi, što Zavratnik smatra da se uskoro mora promijeniti. "Cilj je informirati javnost o namjeni i poziciji AED-a, odgovarajućoj oznaci, važnosti instalacije i edukacije ljudi te o kontinuiranoj edukaciji i održavanju uređaja. Naša suradnja s vlasnicima AED-a poboljšava se svaki dan. Upravo je zato svaki dan sve više novih inicijativa, organizirane skupine odlučuju se za aktivaciju preko državnog sustava 112 i Hitne pomoći. Na taj način", ističe Zavratnik, "i u udaljenim krajevima, gdje Hitna dolazi puno sporije, lokalna dobrovoljna vatrogasna društva ili osnovane ekipe prve pomoći mogu djelovati kao produžena ruka Hitne pomoći i oboljelom brže pripomoći".

U Ljubljani su AED-om opremljeni i komunalni redari. Kad su na dužnosti sa službenim vozilom opremljenim AED-om i kad su na terenu, mogu djelovati puno brže od Hitne koja je centrirana na jednoj

lokaciji i mora tek stići do lokacije. "Ukupno se na karti Slovenije trenutno mogu naći 592 lokacije AED-baza. Web-stranicu www.aed-baza.si preveli smo na hrvatski, njemački, talijanski, mađarski i engleski, a studenti pripremaju i prijevod na još neke jezike. Uz web-stranicu uredili su i profil i fan-stranice na Facebooku, dok aplikaciju za pametne telefone još nismo razvili zbog pravnih prepreka", dodaje dr. Zavrtnik.

Projekti tvrtke Kardian

Tvrtka Kardian defibrilatorima se bavi od 2003. g. "Otađ smo došli do određenih principa rada zahvaljujući kojima su naši projekti usklađeni sa zakonskom regulativom, s postojećom praksom i načinom obavješćavanja HMP-a i ostalih žurnih službi po javljanju nekog incidenta. U svim smo projektima radili s AED-uređajem ZOLL AED PLUS. To je automatski defibrilator najnovije 3. generacije, što znači da u sebi ima rješenja koja drugi AED-uređaji nemaju. Uređaj izgleda kao jedna elektroda, u jednom komadu pa je stoga kod spajanja na pacijenta praktički nemoguće pogriješiti, dok su kod starijih aparata s dvije elektrode, pogreške vrlo moguće jer su takve situacije u kojima ljudi umiru i treba im pomoći za laika iznimno stresne", upozorava Milan Ljubotina iz tvrtke Kardian, zastupnika Zollovih defibrilatora.

"Vjerujemo da će u Hrvatskoj uskoro doći do implementacije pravih PAD-projekata za što je nužna široka svijest u javnosti o postojanju AED-uređaja i njihovu korištenju, baš kao što svi znaju čemu služi mali ručni vatrogasni aparat. Zbog toga nam je vrlo važna potpora medija poput Zaštite", ističe direktor Kardiana Milan Ljubotina

Aparat je jedinstven i po tome što laika sam vodi kroz masažu srca koja je važna kao i defibrilacija, često čak i važnija, tako da ga ispravlja ako frekvencija ili dubina masaže nisu dobre. "Trenutno u laičkoj primjeni imamo 90 Zollovih AED-uređaja koji su u sklopu naših projekata raspoređeni po cijeloj Hrvatskoj. Mi smo jedina tvrtka u državi koja ima vlastita iskustva, a ne samo ona iz inozemstva, pa znamo što treba napraviti. U našim projekti-

Dok liječnici završavaju napredniji tečaj, onaj najjednostavniji - KPR/AVD – obično pohađaju laici i osobe koje u okviru svoga posla dolaze u kontakt s većim brojem ljudi: zaštitari, vatrogasci, policajci, stjuardese, vozači autobusa...

ma, poput onog u Opatiji, edukaciju i opremanje AED-ima vežemo zajedno. Usporedo s raspoređivanjem defibrilatora po Opatiji, u suradnji s Hrvatskim Crvenim križem provedeni su tečajevi prve pomoći u sklopu Javne vatrogasne postrojbe i u Parku prirode Učka", opisuje Ljubotina kojeg pitamo zašto suradnja s HCK-om.

"ZOLL AED PLUS sredstvo je prve pomoći. Sukladno tome, edukaciju za njegovo korištenje uklopili smo u tečajeve prve pomoći u organizaciji HCK-a, pri čemu o tome govori i čl. 8. Zakona o Hrvatskom crvenom križu.

Dakle, kad HCK napravi tečaj za laike i izda certifikat polaznicima koji polože ispit, to je dokument utemeljen na zakonu pa nemamo problema ako netko pita za ovlasti npr. vatrogasca da na nekome upotrijebi AED. S obzirom da je Hrvatska u početnoj fazi s laičkom primjenom AED-a, to je jako važno pitanje", dodaje Ljubotina.

Opatijska sinergija

Kardian je u nekim projektima omogućio i javnu dostupnost aparata, za slučaj da se uz njega zatekne neki laik-prolaznik koji će ga znati koristiti. Projekt u Opatiji organiziran je tako da se može razvijati kroz dugi niz godina. Primjerice, ako

defibrilator kupi hotel, tvrtka Kardian iz cijene defibrilatora plaća prvi edukacijski tečaj za djelatnike hotela. Vodi se registar raspoređenih AED-a, ali i educiranih laika za svaki AED. Ti se podaci prosljeđuju u HMP kako bi i oni mogli alarmirati osoblje u slučaju potrebe, dok im je vozilo na putu. Svake iduće godine provest će se tečaj za relicenciranje laika, o čemu brigu vodi HCK, a hotelima koji se na početku uključe u projekt, Grad Opatija snosit će troškove relicenciranja djelatnika.

"Tu se vidi sinergija lokalne zajednice s turističkim sektorom, obje su strane svjesne da trebaju jedni druge. Istodobno, naša tvrtka vodi brigu o zamjeni elektroda (svakih pet godina) i baterija (svake tri godine), pa će aparat biti spreman i sada i za 10 godina. Kako vidite, mi se ne bavimo samo prodajom AED-a, već provodimo projekte s točno definiranim fazama i elementima", zaključuje Ljubotina.

Za potrebe ovog članka kontaktirali smo i Gradski ured za zdravstvo i branitelje grada Zagreba, upitavši ih kada se može očekivati prvi natječaj za nabavku AED-, koliko će projekt koštati, koliko AED-ova planiraju nabaviti i jesu li već odabrane lokacije za njihovo postavljanje. Nažalost, do zaključenja ovog broja odgovore nismo dobili. ■